

Sirkku Kajantie os Vaara 1907 - 1988
Tarinoita elämästäni

kirj. 1982

Isäni oli Vihtori Bernhard Vaara ent. Nymän. Nimenmuutos tapahtunut noin 1905 Sastavalan seminaarissa. Tuttuuan opettajaksi Koiviston Mäkelahoen(?) koululle opettajaksi, Hän tutustui äitiini Saimi Paturiin, joka oli opettajana Koiviston kirkonkylän koululla. Tämä lno Kalle Talvonen oli kotoinen Jämsästä oli päässyt ^{vastuuksi} seminaarista aivan ensimmäisen joulukuun. Komea mies hän oli silinteripäisönä ~~kuorun~~ ^{seminaarilais}ön kurissaan. Saimi Paturi oli Kalle Talvosen sisarentyttä Turungista ja oli kuusi vuotta joutunut Koivistolle mummonsa arvoksi Talvosen mummo oli tullut Kalle Talvosen Teloudenhoitajaksi, koska Kalle oli vanhapirka. Mummon ja Kallen kuoltua Vihtori vei Saimin ja samalla siirtyi Kirkonkylän kansakoululle opettajaksi Saimi oli jo ennestään käynyt lähtökurssin Turussa voidakseen hoitaa koulun tyttöjen käsityöopettajanarvokan.

Vanhempani vihittiin 1906 Turungissa Paturin tilalla. Itse syntyin 8.10.1907 Koivistolla ja veljeni Kaijo Rito syntyi 31.5.1909. Siellä vietimme lapsuutemme aina vuoteen 1914. Isäni oli ruohon 1912-1913 Helsingin yliopistossa ja pyrki sitten Helsingin kansakoulun opettajaksi.

Elokuvan lopulla ¹⁹¹⁴ juuri ensimmäisen maailmansodan tytytyessä, ^{lähemmäksi Helsinkiä} josta matka Koivistolta Helsinkiin oli vaiheikas. Koiviston Salmi oli Venäjän laivaston tukisikhta, joten sinamo niminen pieni purssi ei lähtenyt kukaan Koivistolta Viipurin, josta koko perheen omaisuus lastattiin Saksiin karjalaisiin nelipyöräisiin teltteihin ja matkustajat istuvat paikilla sijamassa hevonia. Sadelein yllätti välillä, mutta niin päästiin Ulusaaseen, josta sitten laiva vei perheen Viipurin. Me lapset emme siitä välittä ^{matkasta} paljon muista, sillä väsymys yllätti. Missä mukaimme, sitä en muista, mutta seuraavana aamuna oli lähtö Helsinkiin junassa. En tiedä miksi asetuin sellaseen vaunuun jossa oli toisella puolella krosseja ja toisen puolen ^{isäkuortien} alla oli pyörinä piyyssilli joitettuja nojatuolia. Jos tämä komeus ihmeilytti niin vielä erikseen on se, että verhot vedettiin eteen ja molemmille päis-sä vaunua kaisoi venäläinen sotilas pistinäsiväri kädessään. Loppumatka meni rauhaan nukkuessa ja tulosta ei Helsinkiin ole muilla minikäänlaista muistia.

Helsingin ensimmäinen asuntamme oli vilpennellä linjalla. Talo on siellä vielä. Seuraavana vuonna siirryimme Nätkinkuja ja Itäisen Viertotien kulmaan. Siinä talossa meillä oli huone, jossa oli alkovi ja keittiö, mutta vessa oli rappukäytävässä. Muistan, että äidillä oli oma vuoronsa sen siivoamisessa, Pieni episodi tikäläiseltä pihalla. Pihalla luiska, josta oli yläpuhalla ja tämän ruumassa oli sauta-alta jossa oli pystypuita, jotka olivat kääristä terästä. - Kerra äiti oli pukeutunut meidän pyyhkäasuihin ja lähetti meidät pihalle varottaen ettemme kottaisi itseämme, jotta ollaan keijo valjeni kiipesi rautaitaa ylös ja kääntyessään tullakseen taita alas hän ja kiinnitti juse-ronsa helmasta seidan pukeihin. Kyllä siitä koki äiti nosti hänet alas, mutta juserossa oli reikä.

Isä oli kai rahan suurrellinen, koska hän jani omi-
nut Missusen pikkuulakon kouluun joka oli jossain siinä
missä nyt on Siltasaarekadun ja Hämeentien komea kivi-
muuri. Juuri ennen joulua opettaja määräsi meidän tuo-
maan Kruununlyytiän kouluun, mutta minä ostinkin
halvemmän kynnätilan ja tittori tietysti jotain makeisia.
Opettaja oli halvoisena. Muistaakseni hänen nimensä oli
Almita. Vielä nytkin on silmiäni edessä hänen kuima
kauhistuttava katseensa. Kotona tietysti sain selkääni lu-
gasti ja seuraavan lukukauden olin ja Porthaninkadun
alakuolussa, jota rakennusta ei enää ole olemassa.

Koska Nätkinkuja oli läheltä Hakaniemen torin
kävämme siellä silloin tällöin. Torilla venäläisellä sotii-
laat äkreeravivat ja pikkuupojat tietysti marssivat
viesessä huutaen, ast-ra-ast-ra-ryssä astuu
paskaan. Ei siitä juuri kukaan pitannut.

Seuraavana vuonna muuttimme Fabianinkatu
32:een. Siinä rakennuksessa oli alakerrassa jonkinlainen
metalliversta ja me asuimme siinä yläpuolella. Van-
hempani pitivät huolta Valkonauha poikakodin iso-
jen poikien kotista. (minä 18-19 vuotiaitten) Meillä oli
siinä iso huone ja keittiö, jossa kokki porsejorekko
sör ruuan, jonka äitin valmisti. Poikien oli tui-
tenkin itse talvata ruokensa ja siivottava huoneita

Kävimme velyeni kanssa nyt koulua Mariank. 21:sta, joka on nyt kaupungin sähkölaitoksen hallussa. Eräs muisto tältä ajalta on ivenäläisen kenraalin hautajaissaatto, joka lähti Unioninkadun kreikkalaiskatoilisen kirkon edestä. Kun olimme tulossa kouluun emme päässeet Unioninkadun yli, koska komea saatto oli juuri valmistautumassa kirkon edessä. Erukoista oli se, että Eparia hevosia olivat kokonaa peitetyt siinisillä viitolla niin ettei hevosiista näkynyt kuin korvat ja silmät, ^{ra turppa} josta varken oli kaapuun oli tehty reiät. Siinisiä kaappuja jaettiin kultaiset tähdet, karrit ja rahan muotia oli näkyissä. Kefnaalit ynnä muut olivat komeissa epoteissa ja naiset suurissa mustissa hatuissa.

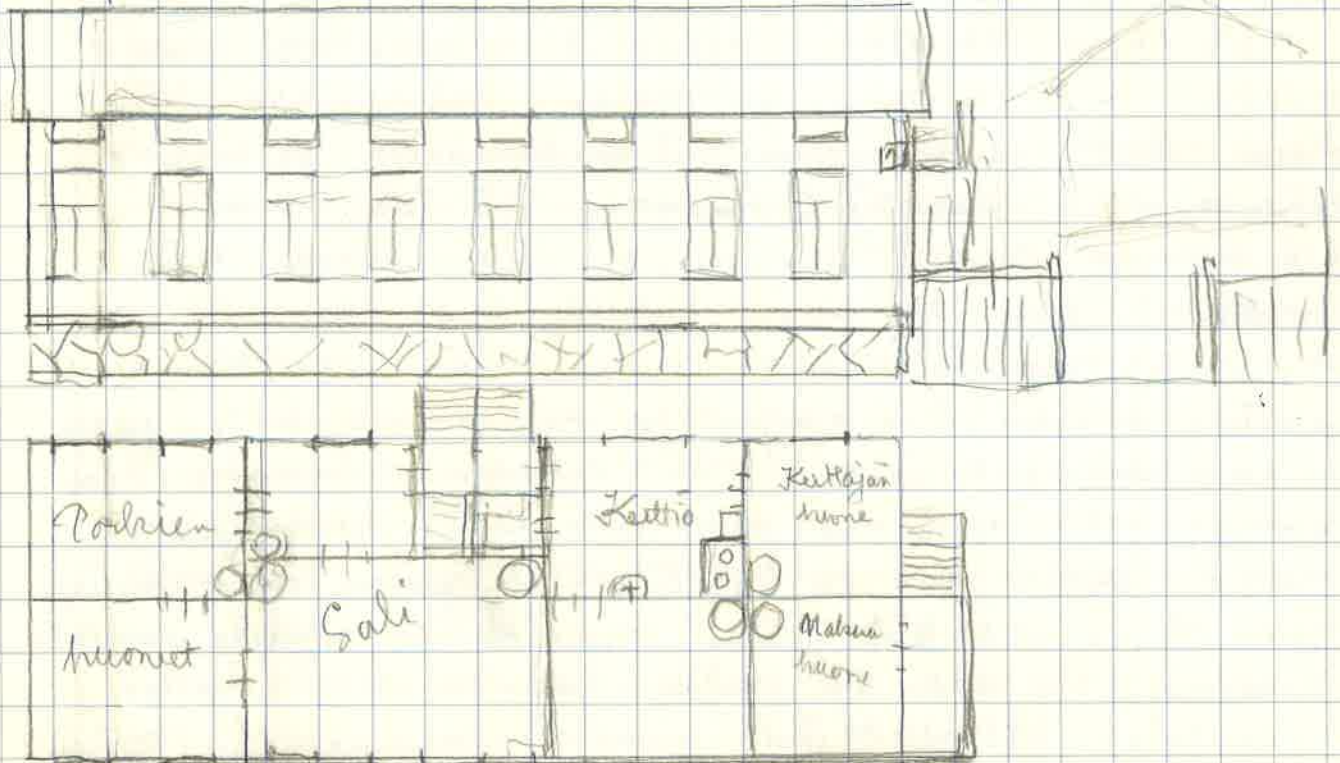
Tekla Reima, joka asui Mariank. 28, herätti kerran tyksyllä pienessä työssä ahmetytä, kun hän koulumatkalla heitti saappaansa jalovstaan ja käveli katuosassa sukkaosillaan. Kävin Hanne Noposen luokalla Mariankadun ~~kata~~koulussa Keijo oli ikalle mukalla.

Seuraavana ^{vuonna} olimme muuttaneet Antinkatu 21:een, joka oli yksikerroksinen puutalo, jonka siinä oli niin kovea, että siellä oli talon jäävarasto jonne tuodun sitten ruoan jäävarat. 1916 ostivat vanhempien ^{joissakin} ~~työ~~ ^{suur} ~~huone~~ ^{huone} ~~ja~~ ^{ruokahuone} ~~ruokahuone~~ ^{sen}

Oli vuosi 1917 Kävin koulua Tehtaankadun kansakoulussa, jonne oli melkein matka. Joulujuhlissa esitin jotain esikeliä ja sain niin paljon keuhkokuumeen ja keuhkotartunnan, että koulunkäynti huononi. Äiti teki minulle vielä sellaisen kauniin takin, joka oli liekko takaa eikä lämmittänyt juuri ensinkään, kyllähän se oli harmaata seelkaa, mutta kun sen alla oli melko rahan vaatetta kyllämettiin tänäkin. Olin väsynyt ja nukuimme kolme perhe samassa huoneessa, joka ei ollut erikseen lämmin. Hei-tarisingyissä oli hyvin ollut patja eikä äiti ehtinyt pitää omastaan huolta, kun oli hoitettava 25 pojan talous. Kiittäjä kyllä oli, mutta äiti joutui ompelamaan pojille vaatteita varsinkin 1918 vuosi ^{to} paljon väkensä, kun syttyi vapaussota. Helsingistä tuli junaisten leijonien ja kotiin tuotui lapsia joilla ei ollut edes vaatteita. Sitten alkoi

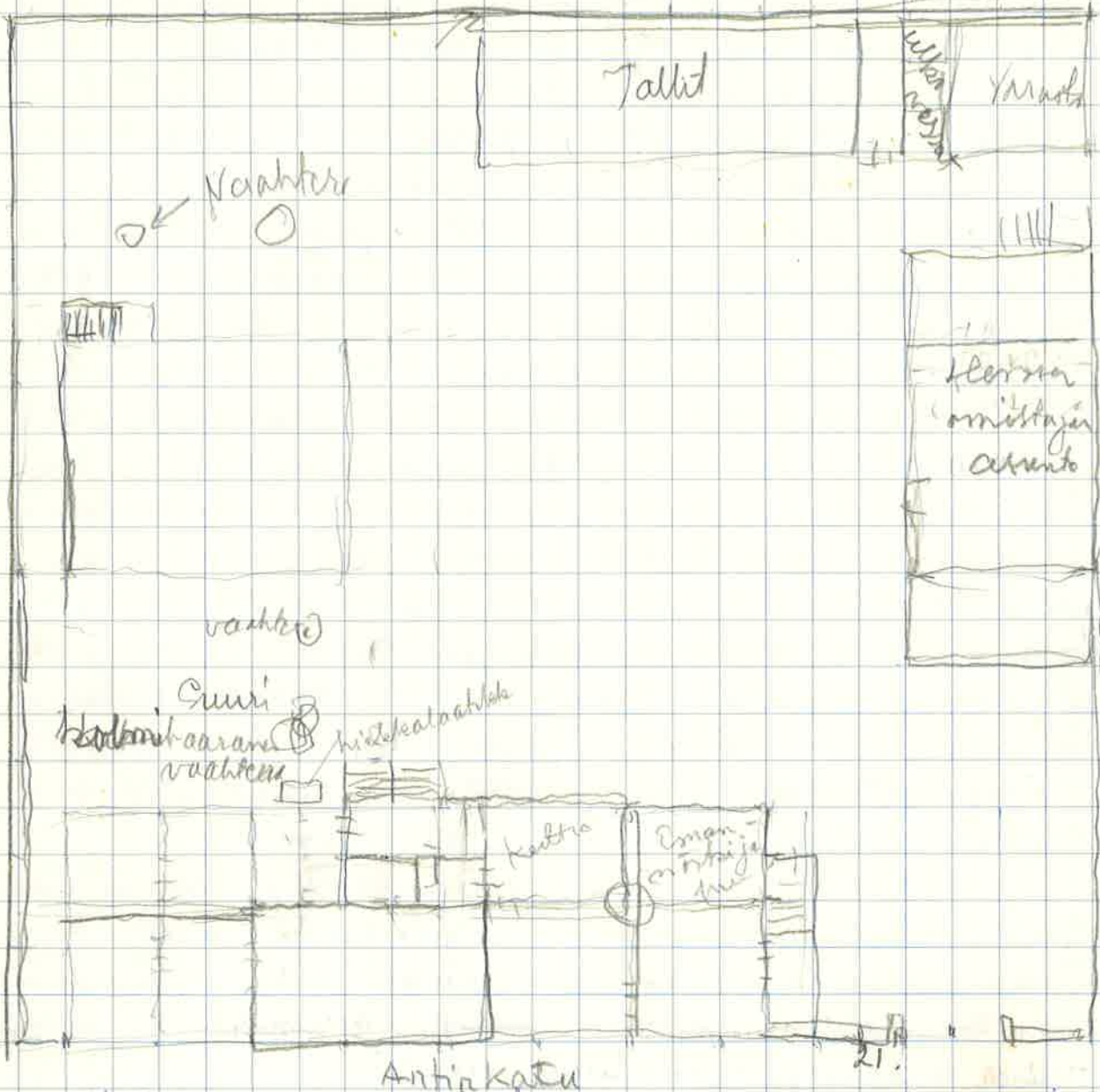
ruoan seanti kiristyi. Jauhoja tarvitsi joutua ja äiti oli tiukalla. Keiran hän kertoi jonosta tulleen että joku jonossa ollut rouva oli sanonut hänelle kipeästi "Nuskarieku talski päällä ja sittenkin porvot" Äidillä oli nimittäin päällään talski, joka oli varmasti hänen tyttöaikaisia asujaa, sillä si hän mitään uutta ollut itsellen naimisiinmenon jälkeen saanut. Enso vanhaapoiho oli aikomaan ollut varakas ja ser aikaiset kankaat olivat hyviä laadua, raitteilla malli oli ^{ppu} kymmenen vuotta vanha kesti se hyvin.

Muistan hyvin laun olin isäni kanssa Smolnassa, jossa oli punaisten päämaja. Pelkäsi kauheasti, kun isä meni anomaan lupsaa päästä matkustamaan Turkin äitini sukulaisten luo hakemaan koke suulle karkaalle jotain lisämumaa. Hallitso iski kamalannäköinen reukka päässä punainen nauha käsi varressa ja likaiset vaatteet päältä Oles punakaarti - lainen. Tyttö kai isä sai luvan, koska koska suurin osa Valkonauhahan pojista oli juuri noitten puna - kaartilasten lapsia. Hänköthän ne siellä koviissakin pöyry mukanaan istumassa ja lapsiaan katsomassa.

Tontti Antinkatu 21

Antinka, 23.

N° 19
Antinka-
ojan var-
helle

Näissä ympyröissä selvimmin siihen aikaan, kun valloiset valloittivat Helsinkiä. Istuin talomme sivulla hiekkalaatikon päällä, kun valloiset tulivat poljin-
sesta, ammukset rapisivat Antinkatu 19 seiniltä ja ilon
kullussa Turun kasarmien pöytä paloi. Tuvasta pitkään
yöhön. Istuimme koko kätres keittiössä, mikä palomuurin
sivulla ja pojat kävivät vähän päältä kadun puolella
kurkkimassa joko näkyisi jotain. Kadulla olisin sitten
valkonauhaisia miehiä joitakin kappaleita. Seuraavana
aamuna silloin pojat juoksivat katsomaan Mannerheimin
Tulva Erottajalle. Väinö Mäkelin (myöhemmin Varhe) tuli sieltä,
Takaasin oltiin keäsi pyytystä ja intra täynnä, kun hän
oli saanut kätellä Mannerheimia. Minä en saanut mennä

Mina saapen silmin 297 p. -haukkuu...

mukaan vaan sein olla koston. Kaikki lintasirk-
 keet olivat kostilla elämä ankeata kuin ruokaa ei ollut.
 Kesäksi pääsimme koko porukalla Kerkkoon Tuomalaan.
 Leipä oli akanoista ja pellavansiemenistä laitetta.
 Setäni Richard Voara, jolle oli pieni tila kylässä väih-
 tori sitten meidän pellavansiemen leipämme ~~sitten~~ yhteen
 ruisleipää. Muista kuinka se maistui hyvältä. Kun saimme
 sitten myöhemmin amerkanlardin laitteen siitä sitten kättikettä
 sairastuin siellä espanjantautiin joka oli riedä hengen.
 Näin kuumia hallusinaatioita niinkuin sormeni olivat olleet
 heryn jakaut. Meitä katsomaan tuli sitten Enoni Altti
 Tukengista ja hänkin sairastui espanjantautiin ja joi-
 tui siellä sitten minun kanssani nikaamaan Suomessa
 saliluonnossa toinen toisessa verkasse toinen toisessa. En
 oikein ^{tiellä} miten äitini sai vietyä kokaan läpi senkin
 kesän. Hän oli ottanut poraan, jota reukittin nokkoilla
 ja pötkön pesuroilla. Kahria ei ollut, mutta vorkukan
 juuria keuhkain geelilla. Työstä se oli kuin onaa oli
 kova, mutta kuin oikein myytti minä jotain aina sä
 pussiin.

Pojat keräsivät marjoja metsistä ja käivät oika-
 masta Porroon jolla. Kerran erästä poika pisti kyy.
 Jalkea paisui ja niin oli isän pantara jonka polkupyö-
 rän tangelle ja poljettara Porroon. Parantihin se kaveri
 vaukka jahalta se sellin alleki näytti.

Syksyn tultua piti palata Helsinkiin kouluun
 Porras jäi naapurin ruokittaraksi ja äiti ja beittäjä
 jaksavat rattailla kaksii mita oli tietu Helangista
 ja min kiiruhdettiin Porroosen junaan. Aiemmiehet
 tunsivat koko lakin ja niin polkuttelimme koki
 Helsinkiä. Porras kasvoi vieraiden hoidossa ja sitten
 ennen joulua se lähdettiin ja sitten ilmoitettiin nieltä
 että jaksais tulla hakemaan. Äiti otti sitten mu-
 kaansa pari kolme kumpaa poikaa ja lähti.
 Silloinkin oli kova säännöstely ja poliisit val-
 voivat, ettei maalta saanut tulla noin vain
 vapaasti. En tiedä kuinka tilanne junassa
 sujui, sillä sinne he pääsivät sukkarasta,

Koska maaseudulla tunnettiin pojat ja äiti olivat poikkeuksellaisia, mutta junassa oli varmasti ollut jännittävää koska eräs pojista pauskatessaan lihaskantamuksen keittämisen isolle pyydellä sanoi kei-
teästi - "Ehkä en rupea smuglaamaan" - smug-
laaminen tarkoitti lyhyesti sitä mitä he olivat juuri
olleet tekemässä. Jännittäimätkö siis oli ollut.

Possun kohtalo ei siihen loppunut. Vanhempainkoti
oli tyttökoti ja vanhat tädit halusivat siitä osansa.
Tämä oli pojista väärin ja he purnasivat.

Äiti oli päästänyt joulu värtten sellaista seilyyriä
kuten riisiryynyjä ja keuhattuja sekoituksia. Kaikille
pojille keuhattiin lehdä jotain mukavaa ja sitten isoon
saliin keuhattiin kolme suurta pöytä, johon sitten is-
tettiin. Koska Isiaan oli sillä äiti oli halunut jär-
jestää niin että ainakin kyllä pojat seisivät syö-
tä väkensä täyteen, koska tyhjiä kuppeja annokset oli-
vat vähäisiä, niin että keuhattamiseen aina pyrittiin,
sillä silloin sai ainakin raapia puuropadan poijien
Huittavan ajan äiti berran huomasi, kun eräs
pojista kaapi padan poijia isä Vihtorin hopealus-
kalla. Ymmärrettävääkään se oli, koska hopealusikka
oli reunoilta kulunut terästä ja näin kaapiminen
kului hyvin.

Jo silloin kun tulimme talon päni äitini
oikein kovan suursivouksen taimen koska huomasi
että puuronlämpölaattiossa oli torakonta kolo hökö-
tyä vietiin ulos pihalle valeltiin tulikuumalla vedellä
ja kaikki vanhat lämmikkeet raskottin siitä pois ja poistettiin
pojat olivat pihalla tappamassa otuksia, kun ne
aikovat pöytänsä pabon. Hyvän saatiin laattikol-
puktaukon tulikuumalla vedellä, jolla eivän siihen-
aikaan ollut muuta myrkkyä niitä vastaan kuin
"rikkili". Sekeistä ja heinistä keuhattiin sitten lue-
tot lämmikkeet laattikoloon, mutta mitään käytettiin pihalla
pitkiä taiteluita, jotka lopuksi terakat saatoisiin
pois. Kaikki paikat pyyhittiin perillässä suurkii-

ja sitten sammutettiin valo ja odotettiin hiljaisuudessa. Sitten sytytettiin tulehdyksen valo jollain viikela-
lasti jokainen kollektori joulun näkemänsä Aorakan
joko masaralla tai muutta kaliketta. Lopuksi pojat
kyllästyivät, mutta lemmi äiti lupasi 5 penniä jokai-
sesta tapetusta Aorakasta rulleri taistelu jälkeen. Käit-
tön kuskakomermassa vieraili hiirä ja rotia, niistä var-
ten tehkin ansoja. Kerran äiti oli saanut erin on-
nia. ja pannut ne koppaan komeetom. Sieltä rotat eivät
me mennessään. Niten kitiä jatkään mieltiin, mutta lopuksi
kerronin, että rotta ottaa munan syliinsä ja pudottaa
alas ja näin onna pysyy ohjassa. Heve ja tiedä, mutta
vutitrat pojat nähneensä.

Joulupöydässä tapahtui sitten eräs episodi, joka
herätti kaikkien kesken ihmetystä. Kyllä oli hyvin ym-
närettävää, kun pöydässä oli aluksi kaikenlaisia heda-
lauja kuten ainakin hämäläisessä joulupöydässä. Oli tehdy
rosolia, oli lanttu- ja perunalaatikkora sitten siianpää
sylttyä ja se kinkku, se kinkun, niin pojat söivät
itsensä ääriä kipeästi ja näistä raatista. Sitten tuli
mikä riisivyörysuurra ja sekahelelmä pappaa. Vielä oli
intra sitäkin mättää lautaselle, mutta sitten tuli stoppi.
Ehän jälkiruoka enää mahtanut mahaan ja syömätahdi
hidastui. Yrjö Viinanen oli siis ottanut tätä harvinaista
jälkiruokaa, mutta ei jaksanut syödä sitä ja kun
triset heppuivat kovasti, koska joulupöydänkin piti
tulla niin silloinpa Yrjö lauletti. "En minä tuota
siianruokaa syö". Tuo replikki herätti yleisen vas-
talause myrskyn ja kauhistuksen. Yrjö siirrettiin keittiöön
jakamaan. Työmälä ja muut siinäivat ruokansa ja
alkoivat kantaa tiskijä keittiöön. En muista rankai-
siko äiti Yrjöä, mutta asia jäi varmasti kaikkien
mielen.

Itse olin karko ruoden luonassa luonassa kärsin
keuhkokuumeesta. Olin ainoa joka sain 250gr. vorta kuu-
rulta varten. Sairaudet olivat silloin hyvin yleisiä

Koko laates sai sitten passitaudinkin, minä en sitä sairastanut, mutta olin kerran kätarroni ruoksi Desinfi-
- Marian sairaalassa. Minut pantiin kerran sanlajaan oimaa lautekalle, jossa oli vain pieni patja ja lisänä tyyny. Olin melko jalkoja niin jouduin mahaamaan juuri keuhkojeni krtta pelkällä lakonella pötyllä ^{mitellä} alustalla. Isäni oli kerran kaihainen ja niin pääsin suureen huoneeseen, jossa oli hyvä sänky. Sitä en onnistu kukaan laauran parastin, mutta huonossa kunnossa, joka Lapankussa oli. Tosen kerran jouduin vielä Maurin sairaalassa, kerran umpi-suo- leni poistettiin. Eetterimikrotus aiheutti kamalia oiremu- shtauksia. Täisi olla niin, että siihen aikaan ei ymmärretty että leikkauksellaan olisi jättänyt paatua ennen leikkauks. Leikkauksen joimitti prof. Bardic.

Isä Viikori oli Vladimirinkadun leikussa, joka oli Albertinkadun kulmassa opettajana. Vladimirkatu on nykyinen Kalerakatu). Vladimirkadun rakennukset ovat jossainkin samankaltaiset nyt 1982 kuin silloinkin. Siellä oli melko ahdas piha, mutta siellä oli myös pyykkisäilytyspa johon kuljetimme pyykkisimme rattaila edes takaisin. Muistan kerran, kun olin vierässä rattaita sinne ei päälleni ollut kuin vain kolme muuta vaatteita olivat pe- sussa. Pelkäsin kovin että vain tuuli tai joutat hirttäisi nostella hameeni helmsija. Lämmin ja kaurin ilma oli silloinkin.

Kun piti pyrkiä oppikouluun en päässytkaan ^{peräällä} ~~pyrkimällä~~, vaan vasta ^{tyksyillä} isän opetetua lisää kielioppia. Olin huonon arka ja lapsellinen. Tällä- sen melkein aina jotain vaikeaa sainkin joskus pöika- mäisiä puuska. Kivin tyttökoulu Boulevardin ja Annankadun kulmauksessa. Piha oli joka puolelta rakennuksien ympäröimä ja talvella sinne kerkyi paljon lunta, joka kerralla suhi lätäköiksi. Luv- tin kukaani koverelleni piussaa, ~~mutta~~ myrätesseni lä- täkön, jolloin vasi ei roiskunutkaan kisten päälle,

otan oman hameeni alle kaastaen pahvin
sukksani jopa housuni. Muista, että meillä
oli vanda op. Melander matkassa. Hänellä oli
tapana kuulustelun jälkeen viedä meidat käyttä-
vään jota sitten pari rivissä kierrämme ja sitten
palasimme Sabäsin luokkamme. Ottila Stenbeck
oli koulun johtajattarena ja hän oli meistä kaunein
orava ja vanhanaikainen. Erään kerran iltapäivä-
tunnilla kiertäessämme käytävää tuli hän siihen
ja katseli meitä ja sitten nappasi joukostamme tytön,
joka tubka oli kierretty rullille ja oli meistä hyvin
hieno. Hän oli kertonut menevänsä johonki esitykseen,
mutta suureksi kauhuksomme johtajatar vei hänet
vesihaman alle ja kasteli tukarat läpi märäksi,
joten kauniista kiharoista ei enää ollut mitään jäljellä.
Minä jälkeempäin ja jo silloinkin surkuttelin mie-
lessäni sitä äitiä, joka oli riakunut väiraa kauniitten
kiharoitte luomisessa ja tytön menetettyä esiintymis-
asunsa. — Itselleni sattui myöskin kurja sattuma,
kun voimistelutunnilla lattialla rivissä istuessamme
laskin housuihini ja säin sitten pyyhkiä lattiaa puh-
taaksi. Mitä siitä tyistä, mutta se häpeä. En muista
oniksi en ollut väynyt vessassa, mutta kai se johtui
siitä että siihen aikaa vessat olivat kouluissa hyvin
tyhmit ja vastenmieliset. Tosin Antinkatu 21:ssä
oli vain ulkossa kaukana pihan perällä. Ei siellä
ollut helppo käydä varsinkin talvisäksään.

Äiti istui suuren huoneen ikkunan edessä koneineen ja
ompeli pojille "molskista" housuja. Karhulangalla ammel-
tiin napit, mutta kyllä pojat osasivat mitä irtotella
pelataksien nappikuoppaa pihalla. Kalle Ruusunenkin oli
tyttö tuota sinne minä ettei naurattakaan ollut joailla,
mutta iloinen miehekseni hän oli. Tultuaan koulusta
kotiin saattui hän junsta äidin luo tuntea itsensä
rūdin ja koneen tärin ja sanoa "Nyt tarkastetaan äi-
kein korasti." ja onien sitä halattiin tiivakasti. Kalle-

oli jokoulueksena hyvä laulamaan, mutta kun hän oli
kovin muori joutui hän m. sanottiin vastaanottokotiin.
Sieltä hänet lähetettiin kanttorikouluun, mutta eihän
hän siellä pelkällä hyvällä äänellään pärjännyt siinä
sittopuoli jäi kirkkoon kesannolle kun ei ollut meh-
dollisuuksia harjoitella omistään. Isän luona hän kävi
jokkus prianon pömpöttämässä, mutta kun koulukodista
lähetettiin hänet sitten töihin. Kanttorikoulun johtaja
sanoi isä vihreille, ettei koulu ollut tarkoitettu lapsille
sillä sillä Kalle oli täsi lapsellinen. Miten hänen etämäänsä
sujui, sitä on minulla hyvin hämärä kuva. Kunnes
tutustuin aikooihin tai sitä ennen hän oli jorissilalok-
sessa juhliessa lauluttan "Merellä", saanut isät kiinnit
tämään huomion hänen taitoihinsa. Oiva Saini kuljet-
ti häntä sitten laulamassa joukko-osastissa ja hän
lauloiopperassa Toresdrin osan hyvin, mutta näyttelijän
taidoa ei hänessä ollut. Väinönsä jota en tuntenut muuta
kuin kuulopuheista, aiheutti Kallelle melkoisia vaike-
uksia omustasukkasuutensa takia.

Pöikakoti lakkautettiin 1914 vaiheilla. Sitä ennen oli
presidentti Stålbergin seura ^{Estor} käynyt lyhyselemässä itselleen
ottolasta. Titi oli ehdottanut Kallea, mutta tyttökoulu oli
kuitenkin nähti tyttö jonka Ester Stålberg vei sitten lin-
naan. Paljon hankaluuksia hän sai kuitenkin kestäi
tämän tytön takia, koska hän oli kovin onnellinen menevä.
Hänet nähttiin sitten erään eestiläisen ylioppilaan kanssa
ja niin syntyi perhe joihin 4 tytärtä. Godan aikana
hän joutui Ruotsiin, mies nim. kuoli, ja ^{tuhoi} häntä
uudestaan.

Vuonna 1916 olivat vanhempani ostaneet itselleen 3
huonetta ja keittiön Liisankata 12. Se oli aluksi vuok-
ralla, mutta sitten pöikakodin loputtua siirryimme koko
perhe tänne asumaan. Isä ja äiti onksuivat alkoissa,
ja me Keijon kanssa isossa huoneessa onolemmien joutui
joutua. Kävin täältä tyttöpöulussa Runberginkadulla, mutta
se kävi melko vaikeaksi joten 1926 siirryi tänne Kirkko-
kadulle koulun. Koulu oli nimeltään Yhdistyiskoulu.

Johtajana oli Pentti Hiinen ja koulun varsinainen johtajana oli Liisa Hagman. Hän oli Lucia Hagmanin sisar, jolla oli saman kadun varrella myös oma koulunsa, jonka pihalle ja vasten Ritarikatuä oli hänellä matalissa puutalossa asunto Sammin oli Kirkkokatu 6:n taka pihalla Emil Cederkretsin tallit ja väimistelusalin jatkana toisessa kerroksessa Liisa H:n huoneisto.

Se oli siitä erikseen että alhaalta lähtivät rappuset kierteen sennänviertä yläsertaan. Askelmat olivat hyvin matalat, sillä Liisa H. oli hyvin lyhyt ja lyhyt-keräinen ihminen, mutta viisellä kulki raput jotka kannattivat Spinkä ~~suorit~~ patsaita. Hiinoa oli ylä-

kerroksa mutta nyky maun mukaan kerrassaan keumskramsuista. Melkein käytävämäisessä osassa hänellä oli vuotensa jolla erittäin riin käytävä verho käytävästä. Itse olin yläpuolaiskirjoituksen

aikana hänen vieressään, hänen maassa tuossa lyhyessä sänkyönäisessä osassa. Oli kysymys minun saksankielen kokeistani, joka oli hyvin näppäin hyväksyttävissä, mutta känkin niin että minun kirjoi-
libeni hyväksyttiin välske trinen oli Toellauuden parempin koska minun käsialani oli selvä eikä tarvinut tarkastajan ajatella onko tuossa nyt m väim.

Muutettuamme Liisankatu 12. muutin minä myös koulu-
ha. Olihan koulunotka hyvin paljon lyhyempi kuin Runebergin kadun koulun. Muutakin muutoksia tuli ~~muutoksia~~ pienempään huoneeseen tuli sitten onnita ihmisiä. Siinä asui osan aikaa Lahja Paturi, kunnes hän sai oman asunnon Runeberink. 37:stä. Hänellä oli siinä kakio, mutta ei mitään hyvä, koska ei siinä ollut mitäänlaista keittiö-murkeusta, kuten nykyään on. Osan aikaa asuvat siinä sitten serkkuset Aino Salonen ja Tines Salonen. Aino Salonen tutustui sitten ^{serkkuni} serkkuni Altti Erdoan ja heistä tuli pari Tines Salonen siirtyi Kemijärven Vuostimoon kansakoulunopettajaksi. Ja löysi itselleen oppettajan Rantamon aviosijakseen.

Veli Keijon tultua ylioppilaaksi sai hän haltuunsa tuon pienemmän huoneen ja luki siinä itsensä koonnukseksi Kauppakorkeassa.

Olessani VI luokalla Yhdistysluokalla sain maaliskuun alussa koran keuhkokuumeen tohtori ^{Walter} ~~Sipilä~~ ^{Sipilä} kävi minua katsomassa 17 kertaa. Siihen aikaan ei ollut penisilliniä eikä mysiiniä 18 vuorokauden kuluuttua tuli tri Sipilä kysymään miten tuo keuhkoastia voi ja kun kuume oli poissa oli hän tyytyväinen tädin hyvä hoito sen auttoi. Olin usein melkein tiedoton nähdön silloisten tapettien kiemuroista kaikenlaisia kuumia otuksia. Tati Lahja Päättien päydessä katsomassa minua hän ihasteli junaasia jostakin ja terveenäköisyyttäni, niin hänen menhdyän jurekkaan itkun ja sanoi: "Voikun tulisin kalpeaksi, että ihmiset uskerisivat, että olen sairas". Titi kapatoi minut huopien sisään kylmien kääreisiin ja kun hän sitä teki usisi niin se siinä varsin varmasti auttoi. Tohtori kerkki kyltä erillaisia lääkkeitä minun, niin että lopuksi lääkkeet tehtiin maksamaan enemmän kuin lupolinen lääkäripalkkio. Hän määräsi minulle ensin kiinamalagaa, jota minusta oli aivan kauheaa. Pulla joiikin melkein täysinäiseksi, niin että se vuosia jälkeenpäin oli tuolla ylämeressä ja tuulavasti heitettiin turkille.

Samana keväänä oli kouluissa kysely kuinka paljon kukin oppilas käytti aikaa läksyjen lukuun. Koska sairaudestani huolimatta ja pitkäaikaisen poisolon takia halusin päästä luokalta, niin kuin hullu ja varmasti tutkijat epäilivät paperieni äitoutta mutta totta ne olivat. En tiedä vaikuttiko lukemiseni tuloksiini sillä näin jälkeenpäin miustellen täisi olla niin tuonossa keunossa ettei siitä tosiaankaan tainnut olla paljon hyötyä. Yksi oli

jatkuvasti kova niin että häiritsein tunnilla varsin paljon. Kun tsukokseu oli puolella ajo matikan opettajamme minut ulos luokasta. Surkeana ruokien, että seisin jäässä ja pannaani oli luokalta pääsy. "Kyllä sinä luokalta pääset" sanoi Leikola, "mutta mene kotiin ja jysy sisällä".

Isäni ja äitini lähettivät minut sitten Harjanteelle Munamoni luo. Ilmanala oli siellä hyvä ja pihat kaunis. Kesäkuun alussa oli sitten helluntai itikin ja tätini tulivat sinne. Helluntaipyhänä oli sitten Palskunnantalalla juhlat ja tanssit. Siellä oli sekä serkkujani, että muita tuttuja ja niin minua tanssittiin oikein hurjasti dopuku oli täysin hiessä ja silloin äitini ja Lätini lähettivät minut juoksemaan Harjanteelle. "Sinun on geustara koke matka että pyyhit hiessä, eikä tunne yhtään kylmää." Niin tähden juoksemaan ensin alamaat Taturin ristöykeen ja siidä kytämaata kohti Harjannetta. Matkaa oli noin kilometri. Kun tulin perille tuisiin itseeni ilkeiden alasti jyyhin ruumini nopeasti kuivaksi ja hautauhin sarkyyni taksien. En herännyt toisten tuloon ja tärtsinpa seuraaran aamuna nukkua pitkään mutta mikä ihana oli se, että enäi yhtään ollut tuskittut ja tauti oli kuin pyyhkäisty pois. Seuraava kesä oli oikeata tervehdymisen aikaa ja syksyn tullen palasin kouluun Helsinkiin.

Syksyn kauniina päivinä maurettiin ja touhuttiin kaikenlaisissa hommissa. Una Holmström lohjalta oli samalla luokalla ja Trinen hyrä leudolaja oli Valma Kuusela. (Holmströmmistä tuli ensin Herstila ja myöhemmin mentycän naimusien Urhon metsäntai-tajan kanssa Pohjanpelto ja Valmasta tuli oiminkim Elnastakin fil. maistereita. Valma nuni naimusien Makkosen kanssa ja sai 2 lasta tytön ja pojän. Elna Taaron otti kasvatti tytön Marjan, joka on myt 1962 Jalajärvellä peruskouluun opettajana ja omaa jo 3 lasta.) Kou-lussee istuin Elnan ja Valman välissä ja nuusin kurbku tuorana mitä he onimen korvini laulivat.

Sain 9 laulussa, kos minua ei koskaan jätetty laula-
maan yksin. Kien näytin Ehdokseksi isälle sano-
hän, että numero oli varmasti peikahtanut minin
Hän hyvinä laulajana tällä kyllä hyvin onunkä ar-
voinen minä laulusta olen.

Tulihan minustakin sitten ensin ylioppilas mutta
huonoin arvosain. Kinoa kymppiä oli historiassa,
jotka kai sain siksi, että olin lähtenyt lukemaan
historiallisia aineita. Siihen aikaa jäiti kuitenkin
suorittaa, jos meni hist - tieditieteelliseen osastoon, latii-
nassa tentti. Pelkäsin sitä niin, että kun maate-
maattisluonnontieteellisellä puolella ei sitä tarvinnut,
jäädyn lukemaan luonnontieteitä.

Ensimmäisenä vuonna oltiin niin hurjan
ahkeria. Luonnolla käytiin säännöllisesti. Maantiede
kasvitiede ja eläintiede olivat ensimmäisenä. Kun
maantieteen laudatuksien tarvitin geologian abstraktit käy-
tiin myös geologian laitoksella, joka oli vastapäätä
Postin Kruunikaan konttoria (nyk. 00170 Helsinki 17)
Kasvi-, fysiologian ja eläintieteen yhdyksessä.
Tarvitin kemiaa ja sielläkin käytiin ja toltiin jopa
kemian toita. En tosin muista olivatko ne ensim-
mäisen vai toisen vai kolmannen vuoden luonnontieteissä.

Isä ja äiti sekä heidän tittaransa kaupungin puutarhuri
Aranko perheineen olivat hyvin myönteisiä yhteisiä pikku-
juhlia järjestämässä. Heillä oli 4 lasta Saimo, Helmi, Teija ja
Erlaki. Saimo oli jo ylioppilas ja kävi merikapteenikoulua, Helmi
oli keskikoulun käynyt samoin Teija. Erlaki oli Hämeen-
linnassa sotaräin orkesterissa, kien perhe muutti Tanssi
Helsinkiin. He asuivat kaupungin puutarhan alueella ole-
vassa matalassa puutalossa, koska päärakennus oli kelloisen?
Kaupunginjohtaja Tulenheimon perheen käydessä. Meillä oli siis
jokuluokilla ollessamme yhteistä jopa niin että olimme väis-
sä kaikkijuhlissa Saimon daaminin. Heidän kotonaan tutuksi myös
lääkkitietä lukerin Jokelaan ja Laitiseen. Jokela toi sitten
kerran kranjille mukanaan Ilmari Riannon tyttären, joka

meidän käsityksemme mukaa oli aikemoinen "kirkotti".
 koirin maadatti ja ylpeä. Jokela menikin myijemmin
 hänen kanssaan naimisiin ja oli Isojolla pitkään aikaa
 kunnanlääkärinä. Muuta en hänestä tiedä. Tosin
 huhu kertoi, että samaan aikaan siellä oli suojelus-
 kuntapäällikkönä serkkuni Bane Kurmi koulolasta.

Laitisen, joka oli toisena siinä nelikoossa, jossa
 Flames Jokela ja Trija Kranko olivat toisena. Laitisen
 oli Trijan karajööri eluksein. Se oli sellasta "Paldani-
 umissa" (tanssirevoluta myk. Rakin toisessa kerroksessa) käyn-
 teja, jo oli rahaa istua jonkun viivortusgumapöydän
 kanissa. Harvoin soimme, me vain tammme.

Eräänä kesänä olin Trijan kanssa Naantalissa.

Trija oli jo silloin kaupungin toisessa, mutta mistä muina
 ne rahat sain, en muista. Isältä ja äidiltä tiedystä.
 Joka ilta olimme Naantalien seurahuoneella syömässä ja
 tanssimassa ja meillä oli oikein hauskaa.

Toinen perhe, jonka kanssa myös olimme oli
 Ratjan perhe Kivistolta. Kerran olin myös Ratjan vanhem-
 man poja kanssa kadettijuhlissa Fenniaissa, mutta hänellä-
 kin oli jo valittuna Lemmi Ratja jonka kanssa meni
 naimisiin ja Lemmi perusti sitten Marimeikkaa liik-
 keen joka kyllä myöskin kertaa oli jonkerutin jarttailla,
 mutta isä Ratja kapteeni, joka oli myöskin kertaan
 kiertänyt maailman, ollut kulkokuvissa Klondy-
 kenissä. Hän tarinointaan oli tosi hauska kuun-
 nella. Usein hän jani minut kysymyksillään maan-
 tietämisen alalla. Hän minä ollut maailmaa kier-
 tänyt ja sellaiset pakokuvamat josta hän kyseli olivat
 usein niin pieniä etten kartataksaan niitä löytänyt.
 Kyllä hän varmasti olisi päihittänyt kenen kirj-
 vänsä kirjotietoihin perustuvan maantieteen lukijan.

Kyllähän silloin kuuluu. Laita kuvauksessa
 tanssittiin. Isä oli nimittäin melkein heti tänne
 muuttettuaamme yhdistänyt kaupunniloisat luonnet
 ja ottanut eteen keskuosasta olevat kaksiosot
 joita, lattiat oli fasettu ja kun tanssittiin aikaa.

ei orien alla ollut, kävi kanssa huoneesta
etesen kautta huoneeseen ja niin yöpäri. Siihen
aikaan isä ja äiti pelasivat kankojen kanssa
tässä pihän puoleisessa huoneessa Marjapussia. Jai
jotain muuta. Jos joku vanhemmistamme oli joissa
oli nuoriosta joulun uhauttara ja tavallisimmin
se olin minä. ^{pelkäämään huonon kynnä} Koryaukset tapahtuivat 1934 kesällä,
kun talosta isotin keskustämmitystalo. Muut purettain
jos joka huoneesta osa ^{huoneesta} veltin maalle osa tunkiolle.
Toiset ovat jo nyt 1982 nurissaan huoneustojaan laitat-
taneet asuutichinsa takat lai kylpyhuoneiden tilalle tai
lisäksi saunat ottakot käyttöön vanhat hermit.

Ylioppilaksi pääsin 1929 ja aloin lukuni luon-
nontieteellisessä osastossa. Maantieteen laitos oli van-
hassa puutalossa Hallituskadun ja Fabianinkadun
kulmassa. Se oli tosi vanhaa Helsingiä. Siellä sitten
piirrettiin partija ja kuunneltiin luentoja kunnes lai-
tis muutaman vuoden kuluttua siirrettiin Siltasaaren-
kadun varrella oeraan taloon, jossa nyt on Elan-
non suuri tararatalo Centrum. Siellä sitten tentittiin
prof. Auerille lopputentit.

Eläintieteen laitos on vanhalla paikallaan Eska-
dian ja Nevanberinkadun kulmassa. Siellä alakerras-
sa pihän puolella tehtiin silloisten lääketieteen opis-
kelijöitten kanssa Fotomin töitä. Piirrettiin pissan-
sisälmyksiä ja tutustuttiin niihin. Jatketiin sitten
toila ylemmissä seroissa, jossa tehtiin monia mikros-
kooppipreparaatteja eri elimistä ja opittiin tuntemaan
erilaiset solut, jotka sitten oli lopputentissä tun-
nistettava. Kävi Paavo Suomalaisen eläinphysiologian
kurssin, jossa myöskin oli kaikenlaista tutkittavaa.
Piirustustaitoni oli minulle suureksi hyödyksi näissä
luonnontieteellisissä tehtävissä. Näkömuisteni auttoi myös
tentteissä, paitsi lopputentissä, jotka olivat suulliset.
Maantieteessä sain melko helposti lauanturini suori-
teluksi, mutta Eläintieteen lopputentti oli suorittama
kavalle' vanhalle professori Levanonille ja

jota en ollut koskaan tarannut, Levanderille se meni
sentään huumorin merkeissä. Molluskien vaippaantalon
nimellä on muutamit muuta kuin saksaksi ja vanha
pappa Levander nauri makeasti. Toisen profan
sitten suoritti pussulla. Kyllä hämmästyin
kun arvon herrä lähetti kaikki muut kuulustelta-
vat pois. Olti sitten opintokirjani katsoi sitä ja
sitten nousi ylös ja pussasi minua lujasti. Kun
kerran sain minun kirjani niin niissä ja lah-
elin. Tosin paperin muodossa toiseen kummeeseen
näin sillä kahvipöydän ympärillä ihmisiä, mutte
minä liikin tiehen.

Niin sain paperit Lil. band tutkinnon
suorituksesta. Kyllähän minulla olivat valmiina
kaikki työt keuhkokuoren laudoatturien varten, mutta
siihen en jannut aikaani vaan anoi uripausta
saadaksem suorittaa kansakoulunopettajan johtevyyden
Heinolan seminaarissa. Kun keuhkulla 1933 olin saa-
nut kandidaatit minin syyslukukaudeksi auskul-
toimaan norssiin - ja kevätlukukaudeksi tyttönor-
ssiin. Silloin jo tiesin että pääsen Heinolaan, mutta
jos en olisi auskultoinut kevätlukukaudelta niin
olisi opetusministeriön päätöksellä joutunut olemaan
poko muuten Heinolassa.

Paperissa oli 13 eri asiaa, jotka oli suoritet-
tavana; siinä oli käsitelyt y. m. Hauskin oli "hahmottele-
va piirustus". Kun op. Veisto pani minut piir-
tämään hevosen, tuli siitä melko lyhyt kuusi-
ja pitkäkinttuinen. Hän lupasi vain 8. Sanoin heti
etten hyräsky sitä. Jouduin sitten piirtämään allakerialun
luokalla jäniksistä monia kuvia lauhelle. Piirsin
siihen maaseiman talvasta sinoksinen ja puserija
monissa eräissä asennoissa. Veisto oli sitä ten-
tia kuuntelemassa ja lupasi sitten kerrottua piirustus-
numeroni 9:ään. Olin tyytyväinen.

Opiskeluajanani oli kovasti ihastunut kahteen
parhaan Niilo Ojanperään kemistin ensin ja sitten
Heikki Väänäseen, joka oli jo valmis maisteri ja
teki töitä Kustannusliike Otarassa. Kärmpä oikein
siis Kallsisen luona tiedustelemassa näistä asi-
oista. Hän sanoi sitten, että jos itän Niilon miin-
saan olla selvä isäntä, että emäntä. Mutta Heikis-
tä hän sanoi, että tulee hetki, jolloin istua mie-
hen vieressä eikä se enää merkitse mitään. Niin
Tapaniä sitten vuonna 1937 kesällä. 1936 olin ha-
kenut Helsingin kaupungista opettajainta ja saa-
nut sen keraalla menin promootioon pyytään Heik-
kiä seppelensitokaksi. Ei hänestä paljon hauskuutta
ollut, koska hän oli sairaana koko ajan, niin että
Alppilan illallisilla olin jo yksin ja samoin laiva-
matkalla. Siellä sitten Tapanin Arvon, jonka kanssa
sitten olin kesällä, nähden Heikkiä vain killoin -Lältsin ja
siihen se sitten Heikin kanssa loppuikin, kun kaikki
Heikinkin kararit ihmettelivät, että vain tuo kaunis
naamako minua vihattiin, kun miehestä ei muka
mitään ihailtavaa ole. Typerähän olin.!

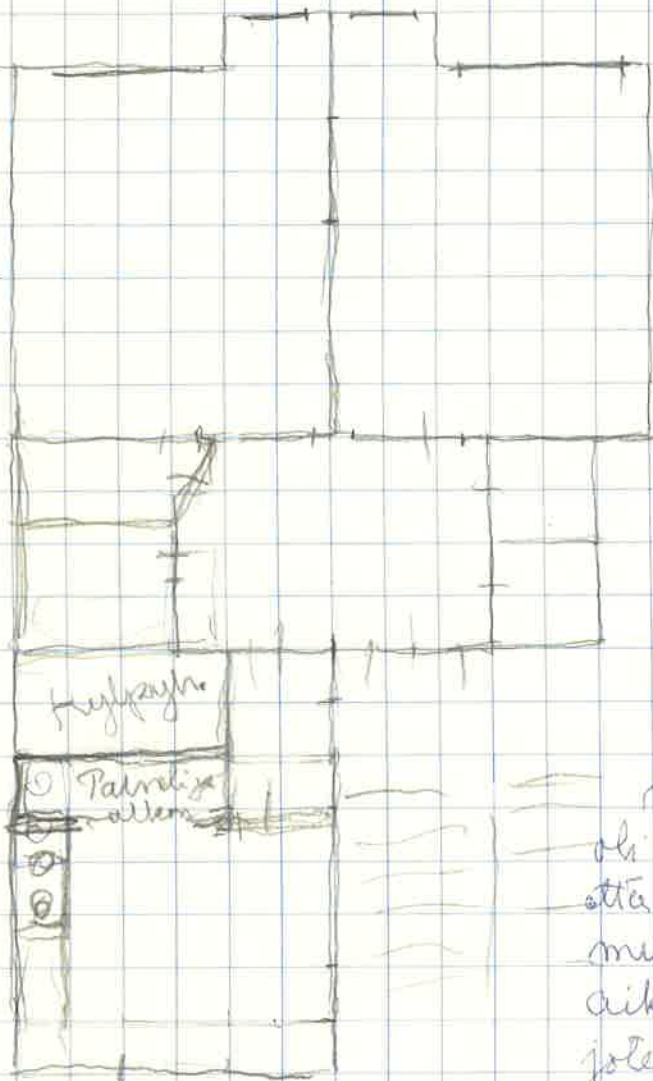
Vuonna 1937 kesäkuun 12 p:nä meidät sitten Arvon ^{xx}
kanssa vihuttiin ja muuttimme asumaan tuohon Lüssank,
17. Arapun tiseen asuttamaan kerrokseen. Tästä olin
olla aika mahtava tyttöläppi siihen aikaan eikä
se hyviä tiennyt, kun maailman sairausantakin
alkoi mustata. Nyt jälkeinpäin ajatellen täysin
olla ja olinkin täysin itseksellinen. En kuullut
enkä nähnyt ympärilläni mitään tsi mullistavaa,
vaikka huinkin kirjoituksia Saksan Tapausta,
juutalaisvainoista y.m.

Häämatkan teimme rengarmatkanon Täältä
Lahten, Pajannetta pitkin Jyväskylään, sieltä Savonlin-
naan ja Sortavalaan. Kärmpä Vanhassa Valamossa,
joka oli tsi hieno ja onnis-ilmeinen erilainen kap-
peleinen. Valamosta tulimme laivalla Joensuuun
ja sieltä Saatanlahteen, joka oli Arvon kotipaikka.

Tutustuin Arvon isään ja äitiänsä. Isä oli Gortan-
lahdessa kauppiasana ja oli kai aikasemmin kun vielä raja
Venäjälle oli avoin, tehnyt hyviä kauppia, joten koti oli
hyvässä kunnossa. Martha äitiänsä oli Hjalmarin serkku
eikä Arvo koskaan ollut hänen kanssaan hyvissä väleissä.
Arvon veli Arne koti isänsä kanssa kauppia ja oli
mennyt naimisiin Ruotanalaisen tytön Helmin kanssa.
Täiti oli pöytänaamainen, sillä ennenkin olimme Gortan-
lahden oli Anella ja Helmi ja Aija niminen tytär. He
asuvat samassa paikassa olevassa toisessa rakennuksessa.
Eivät välit siinä perheessä olleet erikseen hyvät, sillä
Arne ja Helmi saivat pitää huolta itsestään. Kalle ja
Hjalmarin poika kävi oppikoulua mutta vähän huonolla
menestyksellä. Arne ei ollut koskaan halunnutkaan oppi-
koulua, koska hän oli enemmän kappia ostaa maahan-
masta lihat ja turastaa itse. Hyvin hän osasi valita
vain ulkonaan pöytä, kuninka paljon mistäkin osasta
lähti sitten liha.

Korvasti minua kiellettiin eri sukulaisten luona
siellä Pyhäjärvellä. Pyhäjärven rannalla oli kahdella
omullakin Kajanderilaisella välillä talansa rinnakkain
Sitti oli toinen ja Laila Sartin isä oli toinen. Siellä olimme
Lailan häissä ja kärimme illalla mustanredon
Pyhäjärven kirkonkylällä. Olipa siellä Pyhäjärvellä
paljonkin sukulaisia, mutta välikättä on aikaa
muista nimistä, ne ovat hävinneet, koska sikäläiset hajoan-
neivat ympäri Suomea. Kalle Kajander Hjalmarin
nuorin veli oli ~~Suomen~~ Gortanlahdessa hänen naap-
rinaan ja myös kauppiasana. Hänellä oli kolme lasta
Matti Maija ja Liisa. Mattista on tullut Keskon
johtajia ja kauppaneuras Maija on Tapiolassa per-
uskouluopettaja, Liisa on Riihimäellä sairaanhoita-
jana. Kallen vaimo ^{vanha} Susi Riihimäeltä Liisan
tytär oli hänen kanssaan ja kärsi vaivasta ko-
vasti, koska hän oli ^{hyvin} muori silloin.

Helsingissä perustimme ensimmäisen kotimme Liusankatu
17:ssä. Siinä oli aivan yli 70 m² 2 ksoa huonetta

keittiö kylpyhuone. Men-
nessämme tuonne oli
siinä ollut ihmisiä
kaikkiaan 14 henkeä.
Saimme korjaukset
talosta ja veimme
sinne huonekalum-
me. Kun rupesimme
paremman leikkurin-
verhoja niin huoma-
timme niissä kutkita
kun rupesimme tur-
kastamaan mistä ne
tulivat, huomassimme että

keikkomaton alusta oli
niitä suuret onciarat. Niitä
oli sitten aneliani välttämättä mun
että saimme ne loppumaan,
mutta työtä siinä oli. Siinä
aikansa ei ollut vielä DDT:ä
joten sitä työtä oli kaks kolme.
Kulusta oli silloin kisa-oma, joten

oli aikaa siivota. T

xxs Häät vietettiin meillä kotona. Hääniesitys ei ollut paljon
Isän vieli lakusti, Aron seltä Kalle Kajantti + joiden miute. Tosi
pienet häät. Valitaan mutta huonosti muistava, Toimi Engestr os
myös.

V Vuosi 1938. Olimme Aron kanssa Petsamossa ja
Vastotahdessa. Junalle Helsingistä Rovaniemelle sieltä
Bussilla Inarissa ja sieltä eteenpäin Paatsjogen kautta
jatkain Petsamoon (Katilla on lahjo Paduriltä peretty laulu,
jossa on laurattu sen aikainen Petsamon kylä). Petra
muista menimme kirkonmiehen (Kirkenes) Norjan juo-
lulle.

Pohjanmaalta Linnahamarin ja Kalastajasaarensel-
länhamarista menimme laivalla ~~Linnahamarin~~
Vaitolahauteen, joka oli Kalastajasaarensen satama
Selinäsaaret jäivät sivuun ja katsomme niitä
vain kaukaa. Vaitolahauteesta keräsimme simpukan-
kauri aika paljon. Takaisin tulomatkasta en
muista mitään. Varmaan tulimme yöllä ma-
kuraunusta? Selin on kysymysmerkein arvoimen

Pieni episodi ennen vuotta 1939 oli Vive Suomicon ta-
paus. Hän tuli vastaan tuossa N° 17 edessä ja
kesksti hänen, että kotonani ollut muuta pyyssi häntä
sisään. Jumalankana hän julisti ja polvivuokouksen
pyyssi siunausta. Joku kiistä meille kuitenkin tuli,
koska minä aina keysynenko se julistaja varmasti
oikeasta. - Myöhemmin sain kuulla, että hän oli
perustanut jonkun Jämsän puoleen Myrtilaakko
nimisen seurakunnan, johon kokosi Saksaan
onjoten uskovaisiaan. Miten hänen kävi ja missä
hän nyt on en tiedä.

Vuonna 1939 kesäkuussa lähdimme Saksaan Wiesbadenin
saksankielien kursseille kuukaudeksi. Raskauteni oli
alkanut ja odotin silloin Keijoa. Tietysti oma vointini
oli melko huono, joten vaikutteet sikäläisestä tilanteesta
olivat hyvin hatarat. Olimme tulleet laivalla Stettiniin ja
sieltä Berliniin. Kärimme ryhmän mukana tie-
rossa huvittelutalossa, jossa joka kerralla oli
esilauluksia esityksiä. Koska niitä oli niin paljon on,
suustikurani kaareksellinen. Berlinistä matkasimme
Sitten junalla Wiesbadeniin, jossa majoitimme Sitten
perheeseen, jossa oli rouva herra ja yksi 15 vuotias poi-
ka, joka oli jonkin verran jälkeingäännyt helikyl-
kessä mutta kävi kuulea ja oli poliittisotilaallisessa
Jugend-liikkeessä